

Nascholing in de eigen klas

Samenwerking leerkrachten en expert-
docenten voor beter rekenonderwijs

Paperpresentatie, VELON congres, 13 maart 2023

Peter Langerak

Buitenpromovendus, Vrije Universiteit Amsterdam

Onderwijspedagoog, Nederlands Mathematisch Instituut

External PhD-student
Educational Sciences

Peter Langerak
p.l.langerak@vu.nl

Conceptual Change

educational psychology

Experience Sampling
psychology

Effect study in schools
educational research

Mastery Learning
educational research

Spill-over effects in schools
econometrics

Curriculum and Didactics
educational research

aanleiding

**“Waarom ik dit niet op de pabo heb gehad,
is een groot raadsel voor mij.”**

Leerkracht groep 7

Slechts 33% van de basisschoolleerlingen haalt het streefniveau met een ambitie van 65% (OWinsp, 2022)

Basisscholen zijn ontevreden over resultaten rekenen-wiskunde

Basisscholen zijn ontevreden over bestaande, reguliere rekenmethodes

Sommige basisscholen zoeken naar alternatieven waaronder samenwerking met het Nederlands Mathematisch Instituut (NMI)

Cursus Foutloos Rekenen

Organisatie:	schaduw onderwijs (NMI private onderwijsinstelling)
Type:	<i>accelerated learning</i>
Duur:	12 weken (doorlooptijd gem. 14.7 weken, sd. 2.8)
Leerlingen:	groep 6, 7, 8 (9-12 jaar)
Groepsgrootte:	6-8 leerlingen
Inhoud:	23 rekenprocedures (eenduidig, altijd werkend)
Didactiek:	<i>mastery learning</i>
Materiaal:	opgavenboek, online LMS, ruitjespapier, potlood, gum

Schoolverbeteringsprojecten

Aantal:	>320 projecten sinds 2020
Groepsgrootte:	volledige klassen (alle leerlingen inbegrepen)
Leerjaar:	groep 6, 7, 8 (9-12 jaar)
Duur:	12 weken (doorlooptijd gem. 15.8 weken, sd. 1.6)
Vorm:	co-teaching
Per week:	1x per week (12x) instructieles door expert-docent alle overige rekenlessen begeleide oefening door eigen docent (eigen schoolmethode wordt niet gebruikt)

Rekenen-wiskundeonderwijs in Nederland wordt in grote mate gekenmerkt door het concept van realistisch rekenonderwijs; van de nationale curriculumdoelen (SLO), rekenmethodes van educatieve uitgeverijen, lerarenopleidingen (kennisbasis Pabo), landelijke toetsing (Cito) tot het gebruik van rekenmethodes op scholen.

Foutloos Rekenen is gebaseerd op twee andere concepten:

1. lesinhoud: rekenprocedures die altijd werken
2. didactiek: *mastery learning*

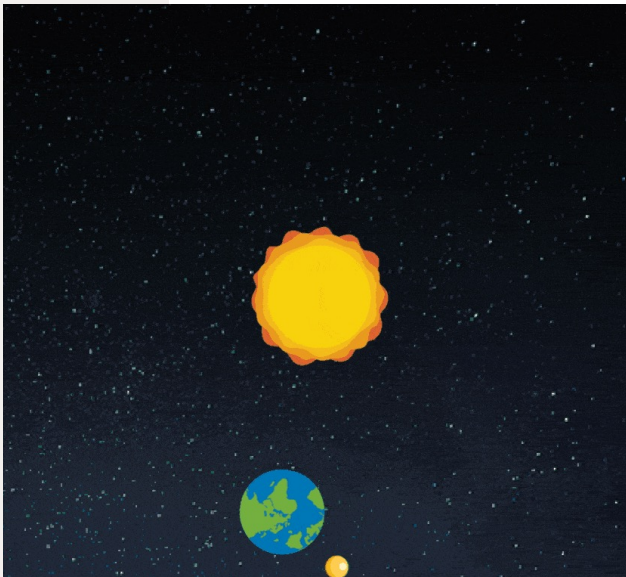
Kwalitatief onderzoek; is sprake van *conceptual change* (Posner et al., 1982) bij leerkrachten basisonderwijs die deel hebben genomen aan een samenwerkingsproject Foutloos Rekenen?

Conceptual Change

Fundamentele voorwaarden (Posner et al., 1982)

- (1) **ontevredenheid** over het bestaande concept waarbij minder radicale veranderingen niet zullen werken
- (2) een nieuw concept dat **begrijpelijk** is om mogelijkheden te verkennen
- (3) nieuw concept moet **aannemelijk** (plausibel) zijn om problemen van een eerder concept op te lossen
- (4) nieuw concept heeft de mogelijkheid tot een **vruchtbaar** programma, potentie hebben om te worden uitgebreid en verder te onderzoeken

RESPONDENTEN

Voor dit onderzoek is de data gebruikt van vragenlijsten waarbij zowel de betrokken leerkrachten als de expert-docenten (10) de vragenlijst hebben ingevuld: **44 samenwerkingsprojecten** (schooljaar 21/22)

Groep	Aantal
Groep 6	11
Groep 6 /7	3
Groep 7	10
Groep 7/8	3
Groep 8	16
Groep 6/7/8	1

Organisatie	Aantal
Schoolbesturen	15
Scholen	30

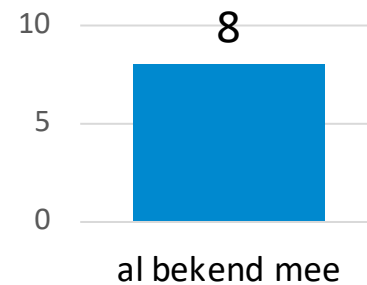
Respons rate teacher: 40.7% (50/123)

Respons rate expert-teacher: 95.1% (117/123)

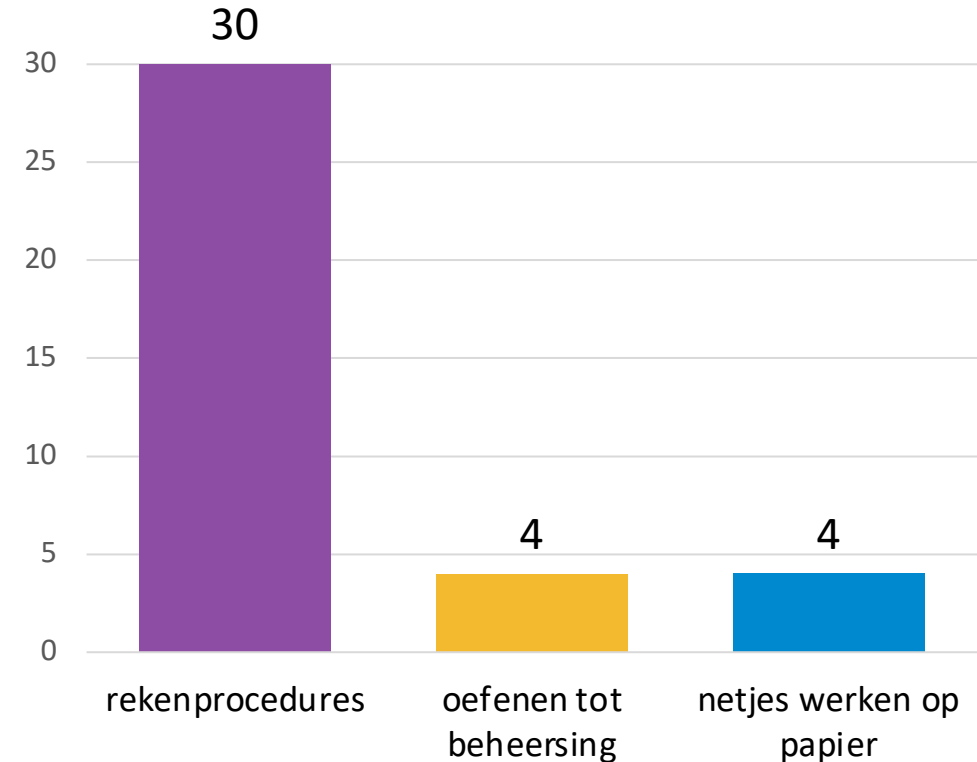
Heb je nieuwe inzichten ten aanzien van rekenen en/of het rekenonderwijs opgedaan tijdens het traject van Foutloos Rekenen?

JA 77% , welke inzichten:

NEE 23%, kun je uitleggen hoe dat komt?

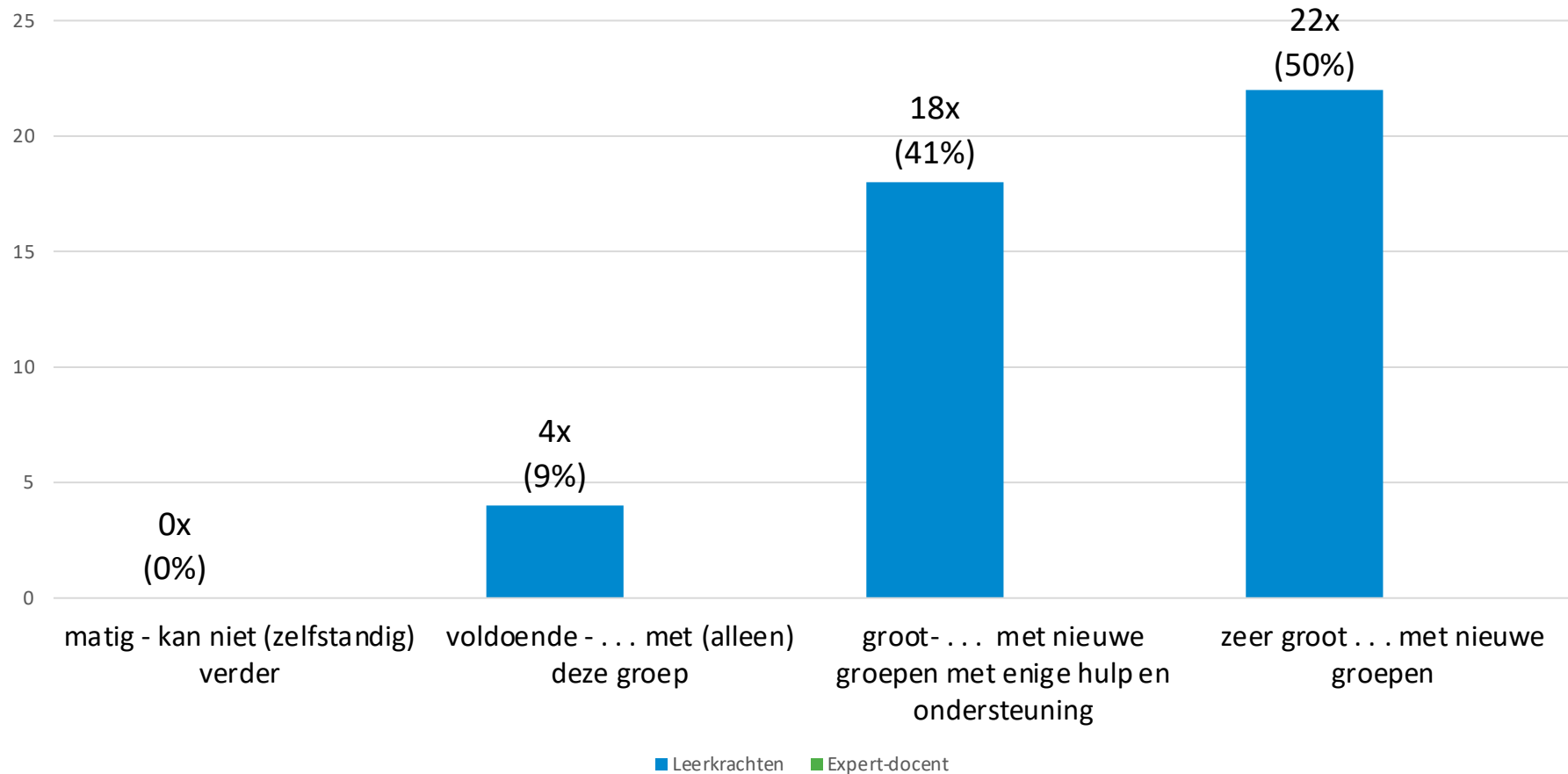
Redenen basisschoolleerkrachten waarom geen nieuwe inzichten opgedaan in samenwerkingsproject Foutloos Rekenen

Aantal inzichten genoemd door basisschoolleerkrachten na samenwerkingsproject Foutloos Rekenen

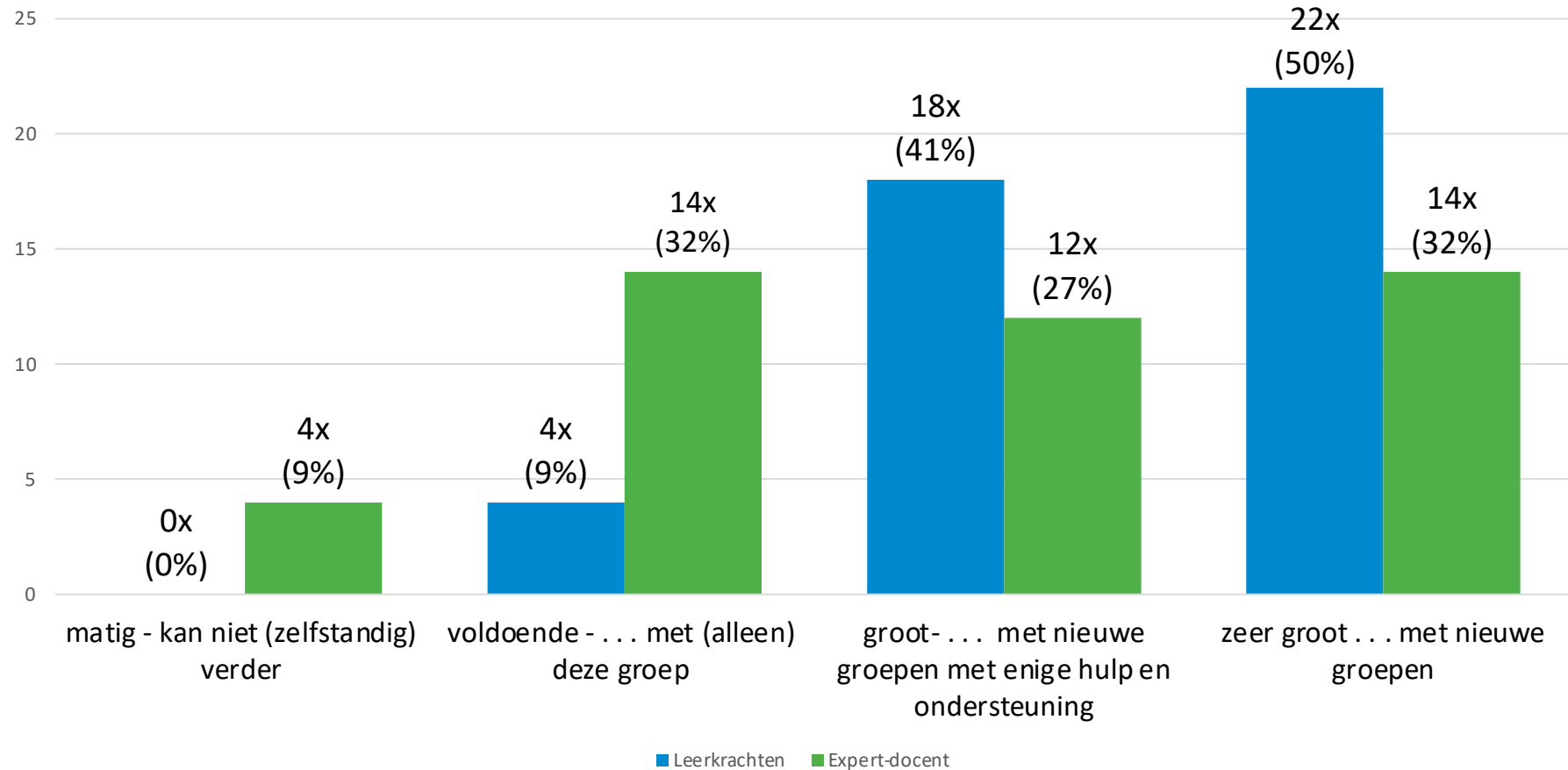
Resultaten

Mate van zelfstandigheid leerkracht om zelf verder te gaan met Foutloos Rekenen volgens leerkracht zelf

Resultaten

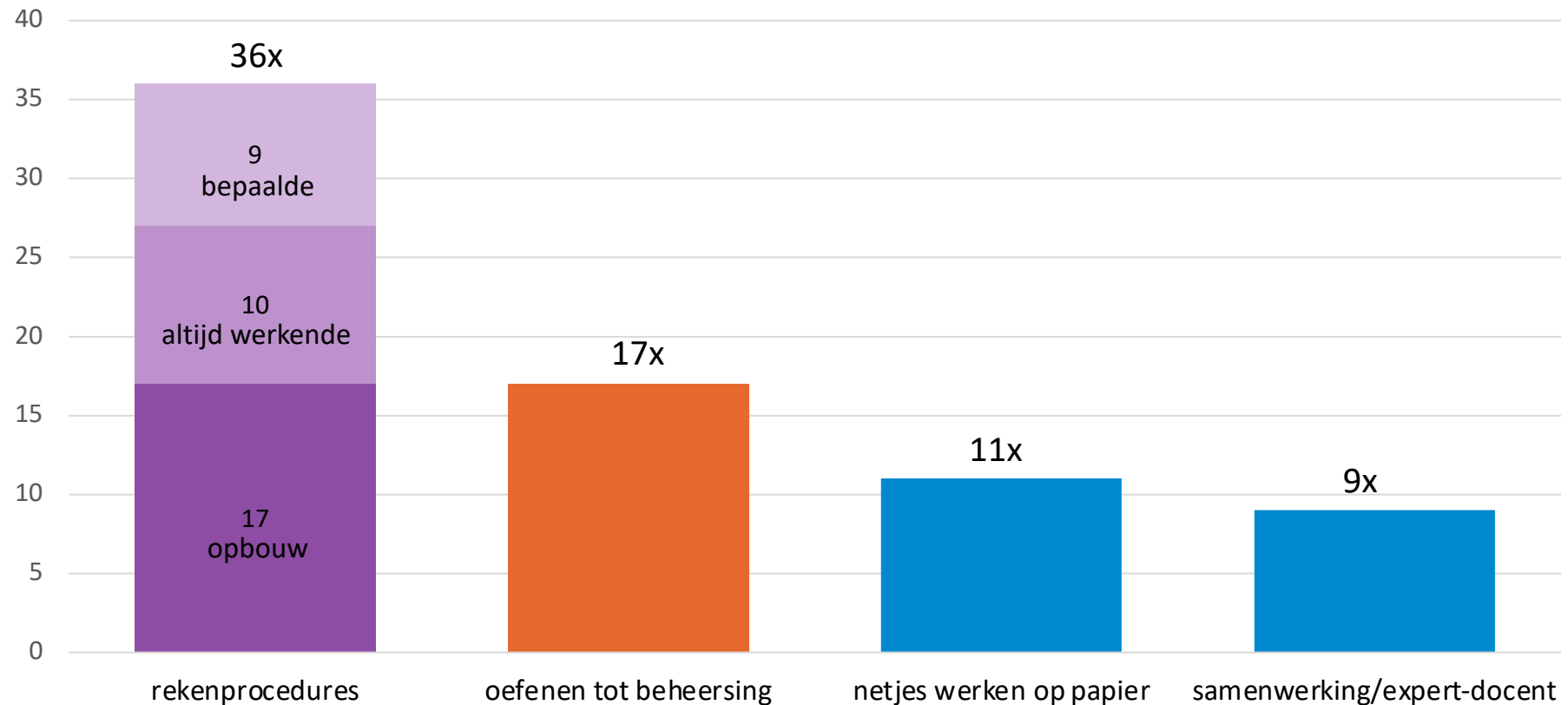
Mate van zelfstandigheid leerkracht om zelf verder te gaan met Foutloos Rekenen volgens leerkracht zelf en oordeel expert-docent

Leerkrachten gem. 4.41 (0.66)
Expert-docenten gem. 3.82 (0.99)
verschil is significant (p=.001)

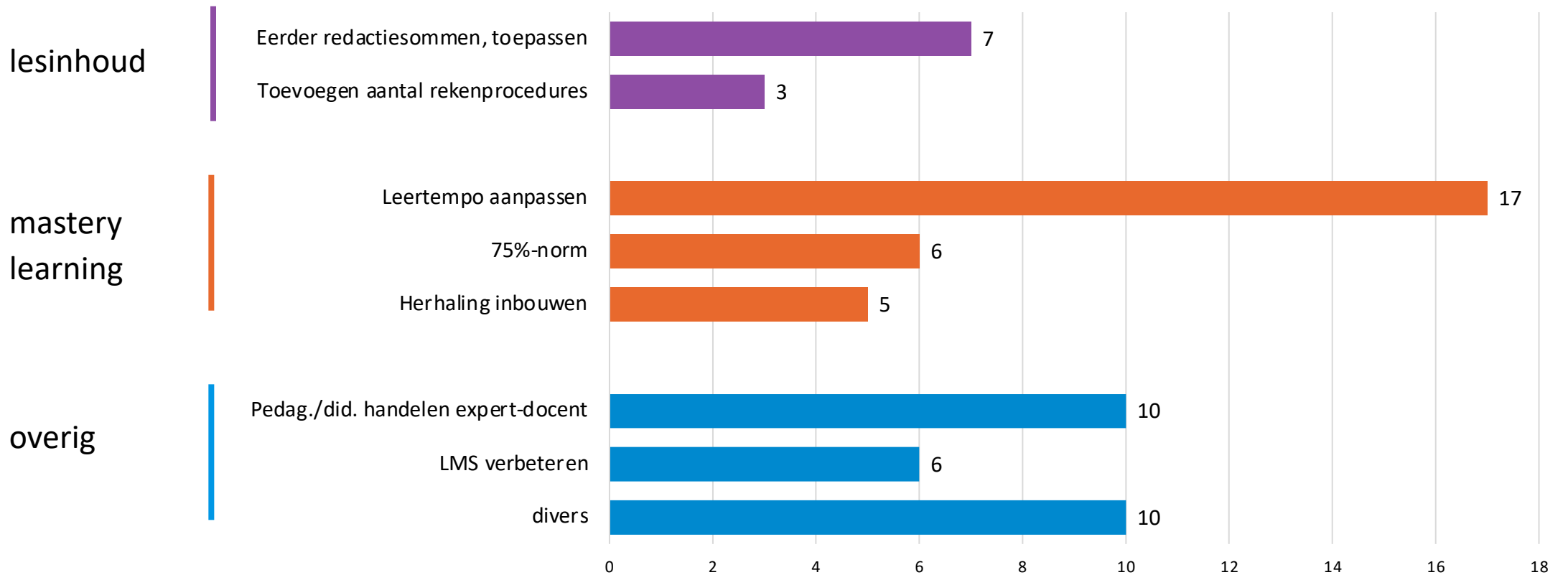
Resultaten

Wat vond je goed aan Foutloos Rekenen? Denk bijvoorbeeld aan de leermethode, de docent, de uitvoering, de samenwerking etc.

*Aantal goede punten (73) genoemd door basisschoolleerkrachten
na samenwerkingsproject Foutloos Rekenen*

Wat kan er verbeterd worden aan Foutloos Rekenen?

Aantal verbeterpunten (64) t.a.v. Foutloos Rekenen genoemd door basisschoolleerkrachten na samenwerkingsproject Foutloos Rekenen

Conclusie

Op basis van deze eerste resultaten kan worden geconcludeerd dat er aanwijzingen zijn voor *conceptual change* bij leerkrachten.

Waarbij vooral de rekenprocedures en didactiek van Foutloos Rekenen begrijpelijk, plausibel en vruchtbaar lijken (na aanpassingen) als onderliggende concepten voor het rekenen-wiskundeonderwijs.

Verder onderzoek zal plaatsvinden door analyse van diepte-interviews met leerkrachten.

In this project, the Vrije Universiteit Amsterdam works together with the Netherlands Mathematical Institute